

Crítica de llibres

HARRISON, J.; WOODS, L. *European Broadcasting Law and Policy*.
Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 367 p.
ISBN: 978 0 521 84897 8.

PER PETER HUMPHREYS

Professor de Polítiques de la University of Manchester

Com equilibren les polítiques de la Unió Europea relatives a mitjans de comunicació les necessitats dels ciutadans-espectadors i els interessos de les empreses

Harrison i Woods s'aproximen al paper de la Unió Europea en la regulació de la radiodifusió des d'un marc disciplinari, tot abastant els estudis legals i periodístics. Afirment que s'ha debatut àmpliament sobre aquesta qüestió, sempre de manera una mica abstracta. En canvi, el seu objectiu és examinar les implicacions pràctiques de les normatives de la Unió Europea (UE) des de la perspectiva de la persona espectadora. Proporcionen un estudi detallat i actualitzat (a 31 de juliol de 2006) de les complexitats de la legislació de la UE, i la seva obra dista molt, en realitat, de ser un llibre jurídic àrid i resumit. Al contrari: proporciona una crítica aguda i detallada de la normativa i la política de radiodifusió de la UE. El seu argument principal és que la política de radiodifusió de la UE es basa en un excés de fe optimista en els mercats, en el qual les persones espectadores són considerades com a consumidors i no pas com a ciutadans. En lloc de situar l'experiència de visualització en el centre de les seves polítiques, de la seva regulació i de la seva legislació, la UE ha adoptat un enfocament que ha afavorit la mercantilització creixent dels continguts emesos. Des de la perspectiva de Harrison i Woods, els "problemes en el marc reglamentari sorgeixen d'un incompliment per part de qui dissenyen les polítiques per centrar-se directament en la diversitat de l'experiència de visualització en ella mateixa, en favor dels consumidors actius, minimitzant o ignorant les dificultats específiques que experimenten tant els ciutadans-espectadors actius com passius" (p. 13-14). La parcialitat de la UE s'explica per una combinació de factors externs, especialment el canvi tecnològic i la comercialització generalitzada del sector de la radiodifusió, i el problema intern de les polítiques i les competències en conflicte dintre de la mateixa Unió. La parcialitat marcadament econòmica de la UE, deixant de banda els objectius polítics socials i culturals de la radiodifusió, reflecteix una qüestió que ja ha estat analitzada per alguns politòlegs (Kleinstauber 1990; Wheeler 2004; Harcourt 2005 i 2007; Littoz-Monnet 2007).

El llibre es presenta en dues parts. La primera part proporciona una visió general del desenvolupament de la política de radiodifusió de la UE en els darrers trenta anys. En la introducció s'identifiquen els principals temes i es presenta l'argument central dels autors. El segon capítol examina les teories sobre el valor i la funció dels mitjans de difusió, i assenyala la importància del servei públic de radiodifusió per a l'interès públic i l'esfera pública. En el capítol tres s'analitzen les respostes normatives a l'entorn canviant de la radiodifusió, i s'examinen en detall els factors externs esmentats abans que ajuden a explicar la tendència política desreguladora, concretament, el canvi tecnològic i la tendència general cap a la comercialització de la radiodifusió. El capítol quatre té en compte el factor intern, és a dir, les polítiques en conflicte i les competències dintre de la mateixa UE. El cinquè capítol proporciona una visió general i una anàlisi de les polítiques de radiodifusió de la UE resultants. La primera part, per tant, proporciona un teló de fons analític clarament estructurat per a la segona part, que explora amb més profunditat una sèrie de qüestions polítiques específiques. El capítol sis analitza el marc normatiu de la UE per a les infraestructures, el "paquet de comunicacions", se centra en la relació entre la regulació de les infraestructures i la provisió de continguts i posa en relleu les preocupacions sobre el subòptim accés dels telespectadors al contingut. El capítol set analitza la qüestió de la propietat dels mitjans i les resolucions de fusions relatives a la radiodifusió de la Comissió Europea i el Tribunal Europeu de Justícia, que assenyala la insuficiència de l'enfocament de la UE a la concentració creixent de mitjans de comunicació, que amenaça el pluralisme i la diversitat de continguts. Els capítols vuit a dotze avaluen la Directiva de televisió sense fronteres (TSF), tot explorant-ne les característiques d'integració negativa, és a dir, l'eliminació de les barreres nacionals legals i reglamentàries per a un mercat únic de televisió europea. En el capítol vuit, Harrison i Woods argumenten que l'adopció per part de la UE del principi de regulació per l'Estat membre en el qual està establert un organisme de radiodifusió, el "principi del país d'origen", ha permès l'"elecció del fur més avantatjós (*forum shopping*)" per

part de les empreses de radiodifusió, cosa que fomenta que es produeixi una desregulació a la baixa (*race to the bottom*) en termes d'estàndards reguladors de la radiodifusió en els estats membres, ja que els organismes de radiodifusió han buscat els règims de reglamentació més flexibles de conformitat amb els requisits regulatoris positius mínims de la TSF. El capítol nou examina les disposicions sobre el sistema regulador de la Unió Europea i n'identifica una sèrie de debilitats. El capítol deu examina la regulació de continguts negatius, tot subratllant-ne una vegada més algunes deficiències. En el capítol onze, els autors avaluen la importància dels petits elements d'integració positiva que preveu la Directiva de televisió sense fronteres, en particular, la disposició relativa a les controvertides quotes de programes europeus. El capítol dotze se centra en la privatització de l'esport i la disposició dels esdeveniments de la UE. Els autors qüestionen l'eficàcia d'aquestes mesures limitades de regulació positiva en el context més ampli de comercialització i liberalització del comerç que la Directiva TSF ha ajudat a crear. El capítol tretze explora l'impacte potencialment negatiu de les normes sobre ajuts estatals de la UE en la capacitat dels estats membres per continuar donant suport generosament al servei públic de radiodifusió. L'últim capítol inclou les conclusions dels autors i, juntament amb un apèndix breu, també examina la revisió de la Directiva de televisió sense fronteres, que estava en curs en aquest moment i des d'aleshores ha conduït a la Directiva de serveis de comunicació audiovisual, adaptant les normes a serveis "no lineals" "a la carta" (*on demand*).

El llibre és, sens dubte, una contribució científica valuosa. S'hi aborda la qüestió a través d'un marc analític clar i pràctic, i se centra en les necessitats dels ciutadans-teleespectadors. Proporciona una visió crítica, així com abundants detalls empírics actualitzats. De lectura recomanada per a professors i estudiants de dret, ciències polítiques, comunicació i estudis europeus. Així mateix, haurien de llegir-lo, sense cap dubte, els responsables polítics i els advocats que participen en la regulació i la legislació de la radiodifusió.

Referències

- HARCOURT, A. *The European Union and the Regulation of Media Markets*. Manchester: Manchester University Press, 2005. 258 pàg. ISBN: 0 7190 6645 0
- HARCOURT, A. "Institution-driven Competition: The Regulation of Cross-border Broadcasting in the EU". A: *Journal of Public Policy*, 27 (3), 2007, pàg. 293-317.
- KLEINSTEUBER, H. "Europäische Medienpolitik am Beispiel der EG-Fernsehrichtlinie". A: KLEINSTEUBER, H.; WIESNER, V.; WILKE, P. (ed.) *EG Medienpolitik: Fernsehen in Europa zwischen Kultur und Kommerz*. Berlín: Vistas Verlag, 1990, pàg. 35-54. 205 pàg. ISBN: 3 89158 056 8.
- LITTOZ-MONNET, A. *The European Union and Culture: Between Economic Regulation and European Cultural Policy*. Manchester: Manchester University Press, 2007. 189 pàg. ISBN: 978 0 7190 7435 6.
- WHEELER, M. "Supranational regulation: television and the European Union". A: *European Journal of Communication*, 19 (3), 2004, 349-369 pàg.